REPUBLIC OF BULGARIA
NOVI PAZAR MUNICIPALITY
Mayor's phone: + 359 + 0537 / 2 3466
Fax: + 359 + 0537 / 2 40 10
Fax: + 359+0537 / 95530
http://novipazar.acstre.com
E-mail: npazar@icon.bg
novipazar@novipazar.bg

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
ОБЩИНА НОВИ ПАЗАР
КМЕТ телефон: + 359 + 0537 / 2 3466
Факс: + 359 + 0537 / 2 40 10
Факс: + 359 + 0537 / 95530
Зам.-кмет :
Телефон: + 359 + 0537 / 95523
+359 + 0537 / 95525

Община Нови пазар е сертифицирана по ISO 9001:2015

ОБЩИНА Нови пазар
Изх No 08-00-33
19.02. 20 24 г.
ПК 9900

ОБЩИНСКИ СЪВЕТ-НОВИ ПАЗАР
Вх. № 00-64
19.02. 20 24 г.
П.К. 9900

ДО
ПРЕДСЕДАТЕЛЯ
НА ОБЩИНСКИ СЪВЕТ
ГР. НОВИ ПАЗАР

ПРЕДЛОЖЕНИЕ
от ГЕОРГИ ГЕОРГИЕВ
Кмет на Община Нови пазар

<u>ОТНОСНО</u>: Приемане на мониторингов доклад за изпълнението на дейностите в Общински План за действие за приобщаване на българските граждани от ромски произход и други граждани в уязвимо социално положение, живеещи в сходна на ромите ситуация в Община Нови пазар /2021-2030/.

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН ПРЕДСЕДАТЕЛ,
УВАЖАЕМИ ДАМИ И ГОСПОДА ОБЩИНСКИ СЪВЕТНИЦИ,

Приетият с решение на Общински съвет гр. Нови пазар Общински план за действие за приобщаване на българските граждани от ромски произход и други граждани в уязвимо социално положение, живеещи в сходна на ромите ситуация /2021-2030/, е неразделна част от Областната стратегия за приобщаване на ромите на Област Шумен /2021-2030/ и е в изпълнение на Националната стратегия на Република България за приобщаване и участие на ромите /2021-2030/.

Планът прилага приобщаване на българските граждани от ромски произход и други граждани, живеещи в сходна на ромите ситуация, чрез утвърждаване на интегриран подход при участие на ромите за постигане на взаимно допълване между секторните политики и стратегии, спомагащи насърчаване равнопоставеността, приобщаването и участието.

С цел да се извърши анализ и оценка по отношение на изпълнението на дейностите, включени в Общински план за действие за приобщаване на българските граждани от ромски произход и други граждани в уязвимо социално положение, живеещи в сходна на ромите ситуация в Община Нови пазар /2021-2023/ е изготвен мониторингов доклад.

Предвид гореизложеното предлагам на Общински съвет да вземе следното

РЕШЕНИЕ

На основание чл. 21, ал. 1, т. 12 и ал. 2 от ЗМСМА, Общински съвет

РЕШИ:

1. Приема мониторингов доклад за изпълнение на дейностите в Общински план за действие за приобщаване на ромите и гражданите, живеещи в сходна на ромите ситуация в Община Нови пазар /2021-2030/.

Приложение: Мониторингов доклад

ГЕОРГИ ГЕОР
Кмет на Общи

Съгласувал:
Аян Мехмедов
Зам.-кмет на Община Нови пазар

Проверил:
Йордан Иванов
Главен юрисконсулт

Изготвил:
Кати Желева
Ст. експерт „Социални дейности и туризъм”

ОБЩИНА НОВИ ПАЗАР

МОНИТОРИНГОВ ДОКЛАД

2023 г.

ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ОБЛАСТНАТА СТРАТЕГИЯ ЗА ПРИОБЩАВАНЕ НА БЪЛГАРСКИТЕ ГРАЖДАНИ ОТ РОМСКИ ПРОИЗХОД И ДРУГИ ГРАЖДАНИ В УЯЗВИМО СОЦИАЛНО ПОЛОЖЕНИЕ, ЖИВЕЕЩИ В СХОДНА НА РОМИТЕ СИТУАЦИЯ В ОБЩИНА НОВИ ПАЗАР

(2021-2030)

ВЪВЕДЕНИЕ:

Планът за действие на община Нови пазар за приобщаване на българските граждани от ромски произход и други граждани в уязвимо социално положение, живеещи в сходна на ромите ситуация (2021-2030), наричан по-нататък Плана, е неразделна част от Областната стратегия на област Шумен в изпълнение на Националната стратегия на Република България за равенство, приобщаване и участие на ромите (2021-2030) и Общинската стратегия /2021-2030 г./. Планът за действие на община Нови пазар за приобщаване на българските граждани от ромски произход и други граждани в уязвимо социално положение, живеещи в сходна на ромите ситуация (2021-2023) отчита ситуацията на тази общност в общината от социално-икономическа и демографска гледна точка.

Изпълнението на Плана има за цел приобщаване на българските граждани от ромски произход и други граждани в уязвимо социално положение, живеещи в сходна на ромите ситуация, и да утвърди интегриран подход при провеждане на политиките за участие на ромите в община Нови пазар и включването им във всички форми на обществения, икономически и културен живот.

ОСНОВНИТЕ ПРИОРИТЕТИ НА СТРАТЕГИЯТА СА:

I. ОБРАЗОВАНИЕ

II. ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ

III. КУЛТУРА И МЕДИИ

IV. ЖИЛИЩНИ УСЛОВИЯ

V. ЗАЕТОСТ

VI. ВЪРХОВЕНСТВО НА ЗАКОНА И НЕДИСКРИМИНАЦИЯ

I. ПРИОРИТЕТ „ОБРАЗОВАНИЕ"

Оперативна цел: Създаване на условия за осъществяване на качествено и приобщаващо образование, както и интеграция и интеркултурно образование за деца и ученици в т. ч. за уязвими групи, включително роми.

На територията на община Нови пазар има девет детски градини с целодневна организация, две средни неспециализирани и четири основни училища, две професионални гимназии, един Център за специализирана образователна подкрепа „ХЕЛА" и един Център за подкрепа на личностното развитие.

Всички деца на територията на общината имат равен достъп до качествено образование, както за детските градини, така и за училищата. През последните години

се наблюдава тенденция за повишаване на мотивацията за активно и пълноценно участие в учебно-възпитателния процес.

Понастоящем нивото на образование на ромите в община Нови пазар е задоволително, но данните сочат, че все още съществува тенденция много от младите роми да остават без подходящо образование. Ранното напускане на училище, в повечето случаи поради миграция на семействата им към големите градове и/или чужбина поставя редица бариери за последваща реализация на пазара на труда.

Наблюдава се ръст на процента ученици от ромската общност, получили средно образование, но въпреки това голяма част от най-уязвимите групи трудно достигат до завършване на основно образование. Броят на ромски младежи, които се обучават във висши учебни заведения расте, но все още е крайно недостатъчен, за това е необходимо да се работи в тази посока.

Налице са следните проблеми, затрудняващи обучението и възпитанието на ученици от ромски произход:

- Трудности при адаптиране в училище, поради недоброто владеене на български език и липса на училищна готовност;
- Нередовното и неритмично посещаване на учебни занятия;
- Натрупани пропуски при овладяването на знания и умения, които се задълбочават с годините;
- Ниският стандарт на живот, миграцията;
- Неграмотност на част от възрастните роми, слабата заинтересованост от страна на родителите и липсата на ефективни санкции;
- Професионалното образование и обучение не е достатъчно признато като приоритет.

С цел преодоляване на изложените проблеми, активно се работи за ангажираност и мотивация на ромските семейства. Образователни медиатори работят в училищата с цел насърчаване на ромските деца да научат български език, включването на деца и ученици от етническите малцинства в извънкласни, извънучилищни дейности и курсове, с цел тяхната интеграция. Медиаторите осигуряват образователна подкрепа за ромските деца и младежи. Работи се усилено за професионално развитие на преподавателите на ромски деца и младежи, осъществява се интеграционен процес на ромите чрез ромски посланици.

Други програми и проекти, в които са взели участие училища и детски градини от общината са: „Равен достъп до училищно образование в условията на кризи" по Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж", ФУЧ „Фолклор на етносите", „Образование за утрешния ден", „Повишаване на дигиталните способности", „Занимания по интереси по Приобщаващо образование", „Подкрепа за дуалната система на обучение", проект „Всеки ученик ще бъде отличник", съвместно с Център за междуетнически диалог и толерантност "АМАЛИПЕ", съвместно със Сдружение „Асоциация Интегро" – Проект „Подкрепяща среда за ромски младежи за придобиване на средно образование". През 2023 г. стартира проект „Бъдеще за децата в Нови пазар".

Съгласно Постановление №100 от 8 юни 2018 г. за създаване и функциониране на механизъм за съвместна работа на институциите по обхващане, включване и

предотвратяване на отпадането от образователната система на деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст, във всяко населено място, където има училище и детска градина е сформиран екип, в който са включени представители на образователни институции, РУО, МВР, Държавна агенция за закрила на детето.

Училищата в община Нови пазар, съвместно с ЦОП гр. Нови пазар, работят с родителите по различни инициативи, което включва и провеждане на родителски срещи в сградата на ЦОП гр. Нови пазар, която се намира в ромския квартал.

Класните ръководители са разработили, а директорите утвърдили в училищата, годишни планове за часа на класа при съобразяване разпределението на тематичните области по приложение №5 от Наредба №13 от 21.09.2016 г. за гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование, и според интересите и възрастта на учениците, и с тяхно участие.

В резултат на дейностите трябва да се постигне намаляване на дела на преждевременно напусналите образователната система и системата на обучение, както и към повторното им включване. Фокусът е към ученици в начален и прогимназиален етап. В зависимост от индивидуалните потребности се извършват дейности за допълване, развитие и надграждане на компетентности, придобити в задължителните часове, както и за мотивиране на учениците за задържане в училище и за предотвратяване на преждевременното напускане.

Участието в проект „Активно приобщаване в системата на предучилищното образование" има за цел разширяване на достъпа до предучилищно образование на децата от уязвими групи и живеещи в бедност и предоставяне на допълнително обучение по български език за децата с различен майчин език като ефективно средство за социално приобщаване в групата на връстниците.

Сдружение „Хаячи" активно реализира дейности, целящи образователната интеграция на деца и ученици от етническите общности в уязвимо положение чрез осигуряване на ефективен процес на обхват, включване и реинтеграция в образователната система. Сдружението организира информационни срещи в училищата с цел повишаване интереса към образованието.

II. ПРИОРТЕТ „ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ"

Оперативна цел: Равнопоставеност на достъпа до качествено обществено здравеопазване и подобряване на здравословното състояние на населението в обособените уязвими общности, с концентрация на бедност.

Важна роля за постигането на тази цел имат общината, неправителствените организации, Регионалната здравна инспекция, Дирекция „Социално подпомагане", Семейно-консултативен център, личните лекари и здравните медиатори, които са назначени в общината.

Здравното обслужване на населението на територията на община Нови пазар е организирано от добре изградена и структурирана мрежа от здравни заведения.
Здравеопазването в ромската общност е комплексен проблем. Част от ромското население е неосигурено или с прекъснати здравноосигурителни права. От 2017 г. насам

се изпълнява проект „Здравеопазване за всички“, като основната цел на проекта е подобряването на комуникацията, ресурсите и координацията на местно ниво в изпълнение на политики за здравето за маргинализирани общности чрез оптимизиране на системата за здравна медиация.

През 2023 г. са проведени следните информационни кампании:

1. Промяна на Наредба 26 относно безплатните прегледи и изследвания на здравно неосигурени бременни жени;
2. Информационни кампании за имунизации на деца и имунизационния календар;
3. Информационна кампания за Повишаване на здравна грамотност в рисковите общности;
4. Здравно образование "От врата на врата" за ползите от имунизации за децата и възрастните;
5. Информационни кампании за безплатни АГ прегледи.

И през 2023 г., МКБППМН и ЦОП гр. Нови пазар организираха и проведоха информационни кампании, беседи и дискусии в и извън училищата по различни теми – насилие над жени, трафик на хора, СПИН, тютюнопушене, наркотици, здравословно хранене и др.

В ЦОП се предлагат специализирани услуги в подкрепа на детето – работа с деца преживели насилие; с деца с отклоняващо се поведение и изграждане на социални и житейски умения; групова работа с деца в риск, работа с деца с наднормено тегло и работа с деца с логопедични проблеми. При работата си психолозите отчитат положителни резултати, като през този период не са установени нови противообществени прояви на малолетните.

Като добра практика и ангажираност към изпълнението на дейностите, заложени в Плана, можем да посочим работата и на ЦОП „Милин камък” №2, която обединява комплекс от интегрирани социални, здравни, образователни услуги и мерки за превенция и подкрепа на малки деца и семейства в риск с голям мобилен компонент за обхващане на най-уязвимите общности, живеещи в обособени квартали или в изолирани населени места в общината. Същевременно, чрез мобилната работа, те предоставят междусекторни услуги в съответствие с потребностите на семействата и децата в риск от сегрегираните общности, които на практика са останали извън обсега на социалните и другите обществени услуги. В дългосрочен план те допринасят за постепенното преодоляване на нарушеното доверие към държавните и общински институции, към обществените услуги, включително към отделите за закрила на детето (ОЗД) сред маргинализираните групи и семейства. Те активно работят по програми за семейно планиране, целящи да ограничат броя на нежеланите бременности.

III. ПРИОРИТЕТ „ КУЛТУРА И МЕДИИ”

Оперативна цел: Подобряване на условията за равнопоставен достъп на ромската общност до обществения културен живот, съхранение и популяризиране на ромската традиционна култура, развитие и популяризиране на творчеството

като фактори за културна интеграция и социално сближаване. Преодоляване на езика на омразата и възпроизвеждането на предразсъдъци към ромите в медиите с оглед на изграждане на позитивен образ на общността.

Община Нови пазар кандидатства по редица програми, включващи културни и образователни дейности, насочени към представяне на културите на етническите малцинства (с фокус върху ромски граждани).

Съвместно с учебните заведения се организираха различни културни и спортни мероприятия, в които се включиха и ученици от етническите малцинства.

През настоящата учебна година в ОУ „Никола Вапцаров" учениците от ромски произход са участвали във ФУЧ „Фолклор на етносите", чиято цел е съхраняване и популяризиране на традиционната култура на ромската общност и насърчаване на творческото развитие на представители на общността в обществения културен живот. В ПГХТД „Проф. д-р Асен Златаров" са открити групи за „Танцово изкуство" и „Спорт" по НП „Заедно в изкуствата и спорта".

Разширяват се фолклорните групи и кръжоци на ромската общност /ученици/. Има много участия на творчески формации на етносите в национални събори и етнофестивали.

За изпълнението на Общинския план за интегриране на ромите и гражданите, живеещи в сходна на ромите ситуация в община Нови пазар от съществено значение е сътрудничеството на всички пряко ангажирани институции на местно ниво с представители на неправителствени организации и на ромската общност. Активното включване на ромите в цялостния процес на изпълнение, наблюдение и оценка е гаранция за успешната реализация на целите залегнали в Плана.

Една от най-големите пречки срещани при изпълнението на местния План за интеграция на ромите са закостенели традиции, според които живеят много от представителите на етноса. Традициите често спират еманципирането на ромите (особено при момичетата) и ги обричат на живот в затворени общности, ранен брак и многодетие, но без образователни или професионални квалификации, които да им помогнат при намирането на работа. Именно поради тези проблеми Сдружение „Хаячи" организира беседи, разясняващи последиците от ранен брак и нежелана бременност. Работата си и през 2023 г. продължава трудов медиатор, който съдейства на желаещите да си намерят работа.

МКБППМН активно организира спортни и културни мероприятия с цел задържане на интереса за оставане в образователната система, равенство, толерантност, насърчаване елиминирането на езика на омразата, развиване на индивидуалните заложби и таланти, информираност, целяща ограничаване на броя малолетни, употребяващи вредни или забранени субстанции.

IV. ПРИОРИТЕТ „ЖИЛИЩНИ УСЛОВИЯ"

Оперативна цел: Подобряване на жилищните условия, включително и на прилежащата техническа инфраструктура за публични услуги.

Като цяло инфраструктурата в кварталите и населените места, в които преобладава тази група от населението, е в добро състояние. Изградена е електрическа и водопроводна мрежа, но на места липсва канализация. Не липсват и отделни имоти, в които няма ток и вода.

Община Нови пазар не разполага с точна информация за общия брой на незаконните постройки. Броят на незаконните строежи през годините се записва в регистър и се пази в архив, но всички те са констатирани на база жалби, сигнали и др.

Уязвимостта на ромската общност по отношение на жилищата е свързана с урбанизираното планиране, лошото състояние на част от къщите и заобикалящата среда и пренаселеността на домовете. Мнозинство български граждани от ромски произход в града живеят в сегрегиран квартал, в който извършените през последните години благоустройствени дейности доведоха до създаване на по-качествена градска среда. Наблюдава се и извършваното благоустрояване на дворните пространства и обновяване на домовете. Следва да се отбележи, че не липсват и български граждани от ромски произход, живеещи в тази, северозападна част на града, с жилищни лишения: притежават/ обитават жилище с течащ покрив и/или влажни стени и под, с липсваща баня или с липсваща вътрешна тоалетна. Някои домове са в изключително лошо физическо състояние/вероятно опасни за живеене и в които битовите условия на живот не отговарят на общоприетите стандарти, не липсват и такива пренаселени с хора. Жилищни проблеми като замърсяване, прах, дим, неприятни миризми не липсват, но не следва да се определят като по-различни от тези в останалата част на града.

Община Нови пазар разполага с жилищен фонд в който са настанени семейства с доказани жилищни нужди. От общо 70 жилищни имота, 34 бр. са помещения в бивше общежитие и почти всички наематели са граждани от ромски произход. Сградата се намира в централната част на града, но е амортизирана, в неугледен вид, не добро състояние. Наемателите не се отнасят с грижата на добри стопани към наетите помещения и към общите части на сградата, като следва да се отчете, че настанените семейства в по-голямата си част са с ниски, непостоянни доходи или без доходи. Безспорно е, че състоянието на жилищния фонд като цяло се влошава, констатира се недостиг на такъв за осъществяване на социални функции, липсват средства за увеличаването му, необходими са и средства за основен ремонт и опазване на собствеността. Решението за извеждане от общинските жилища на некоректните наематели не винаги е приложимо.

В последните години Община Нови пазар няма придобита собственост за жилищни нужди.

През 2023 г. са извършени следните дейности за подобряване на градската мрежа –

- Основен ремонт на ул. „Александър Стамболийски" с обща дължина 284 м.;
- Основен ремонт на ул. „Чаталджа" с обща дължина 255 м.;
- Основен ремонт на ул. „Мизия" с обща дължина 282 м.;
- Основен ремонт на ул. „Охрид" с обща дължина 177 м.;
- Текущ ремонт на ул. „Голо бърдо".

Сдружение „Хаячи“, съвместно с „Тръст за социална алтернатива“ работят по проект „Невидимите, които виждаме“, отнасящ се до лица без адресна регистрация и/или документи за самоличност, оказвайки им съдействие за придобиването на такива.

V. ПРИОРИТЕТ „ЗАЕТОСТ“

Оперативна цел: Равнопоставен достъп и подобряване реализацията на ромите на пазара на труда и повишаване на дела на заетите сред тях; намаляване на социалните неравенства и активното им социално приобщаване.

Основна роля за реализацията на дейностите за постигане на целта има общинска администрация и Дирекция „Бюро по труда“, чрез мерки и програми за заетост.

Активната политика на пазара на труда е насочена към следните основни целеви групи: безработни младежи до 29 г. възраст с подгрупа до 24 г., младежи, които нито се обучават, нито са заети; безработни над 50 г. възраст; продължително безработни лица; безработни с ниска или нетърсена на пазара на труда професионална квалификация и недостиг на ключови компетентности, в т.нар. безработни с ниско образование (включително от ромски произход); хора с увреждания; лица извън работната сила, желаещи да работят т.нар. обезкуражени лица.

Броят на регистрирани безработни лица, самоопределящи се като роми към 31.12. 2023 г. г. е 200, от които 90 мъже, 110 жени. До 29 годишна възраст – 14 лица и над 50 годишна възраст – 36 лица.

През 2023 г. са постъпили на работа общо 98 лица самоопределили се като роми, от които включени в мерки за заетост по ЗНЗ – 5 лица, включени в програми за заетост по ЗНЗ – 5 лица, включени в схеми на ОПРЧР – 7 лица, устроени на първичен пазар на труда – 81 лица.

Забелязва се тенденция за увеличаване на времето на престой на безработните на трудовия пазар. Нивото на образование е фактор при съкращенията, по-бързо се освобождават тези с по-ниски нива на образование. Дирекция Бюро по труда – Нови пазар активно реализира държавната политика за насърчаване на заетостта и закрила при безработица и популяризира текущите програми и насърчителни мерки за заетост сред работодателите в региона. Това дава положително отражение на местния трудов пазар поради факта, че обхваща голяма част от рисковите групи.

Реализирани проекти, програми и мерки за заетост и подпомагане на трудовата миграция на безработни лица от ромската общност през 2023 г. по ОП“РЧР“ са: проект „Нова възможност за младежка заетост“; програми за заетост по ЗНЗ, даващи възможност за работа през тази година са: програма НП „Активиране на неактивни лица“, Програма за заетост и обучение на продължително безработни лица, НП „Помощ за пенсиониране“ и други регионални програми.

Устройването на работа на лицата, без образование и квалификация, в повечето случаи е възможно само чрез субсидирани работни места. Това са предимно лица от ромски произход. Майките с деца до 3 годишна възраст, както и хора с увреждания, които трудно намират реализация, особено, ако са от ромски произход. През тази година

работата си продължава трудов медиатор, който издирва и вписва безработни лица и помага на желаещите такива да си осигурят работно място.

VI. ПРИОРИТЕТ „ВЪРХОВЕНСТВО НА ЗАКОНА И НЕДИСКРИМИНАЦИЯ”

Оперативна цел: Гарантиране правата на гражданите, с акцент върху жените и децата, защита на обществения ред, недопускане и противодействие на проявите на нетолерантност, и на „език на омразата”.

Характерни за ромските групи са лошото социално – икономическо състояние, високата безработица, ниските доходи с някои изключения и незачитане нормите на поведение в обществото, което е предпоставка за извършване на престъпления с цел набавяне на средства за изхранване на семейството.

Има случаи в малките селищни места на самонастанили се ромски семейства в имоти, в които собствениците не живеят постоянно, което от своя страна води до разрушаване на личното имущество и нанасяне на материални щети.

За решаване на описаните по-горе проблеми се провеждат беседи с населението в ромските общности, разяснява се необходимостта от образование на децата им и ангажирането им в програми за временна заетост, като стремежът е постигане на ефективно взаимодействие с полицията за ограничаване на престъпните посегателства и нарушенията на обществения ред.